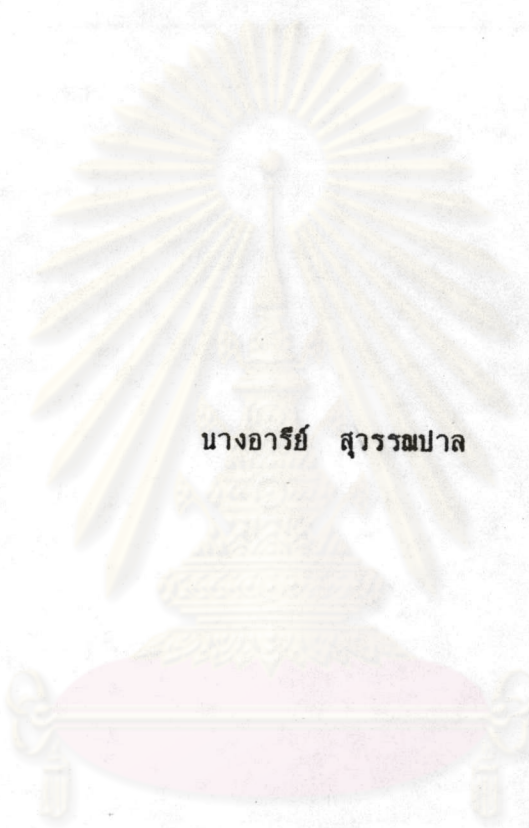

การศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร
และครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

นางอารีย์ สุวรรณपाल

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

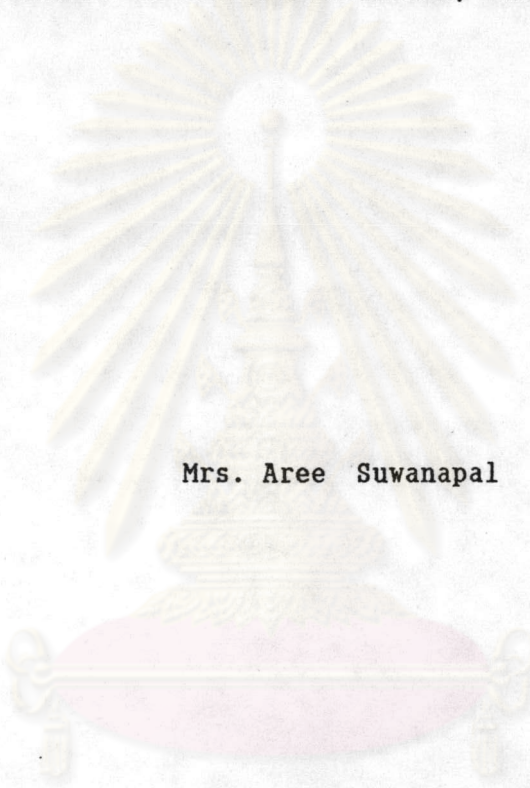
พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-124-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16888819

A STUDY OF EXERCISING POWER OF ADMINISTRATORS AS PERCEIVED BY
ADMINISTRATORS, ASSISTANT ADMINISTRATORS, AND TEACHERS IN
EXTRA LARGE SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF
THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS

Mrs. Aree Suwanapal

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration

Graduate School

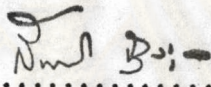
Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-124-2

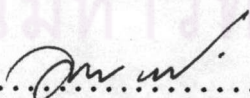
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการใช้อ่านาจากตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและ
ครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญพิเศษ
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
โดย นางอารีย์ สุวรรณपाल
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรณิภา คุปรัตน์

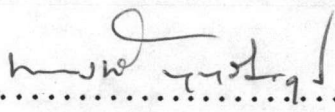
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรณิภา คุปรัตน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

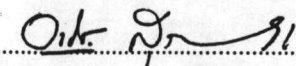
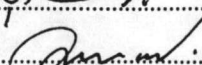
อารีย์ สุวรรณपाल : การศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร (A STUDY OF EXERCISING POWER OF ADMINISTRATORS AS PERCEIVED BY ADMINISTRATORS, ASSISTANT ADMINISTRATORS, AND TEACHERS IN EXTRA LARGE SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS)
อ.ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.ณัฐนิภา กุปรัตน์, 167 หน้า. ISBN 974-632-124-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ การใช้อำนาจของผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 56 คน ผู้ช่วยผู้บริหารจำนวน 224 คน ครูอาจารย์จำนวน 385 คน แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับแหล่งอำนาจ 7 แหล่ง ของ Hersey และ Blanchard ได้แก่ อำนาจจากการบังคับ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจการให้รางวัล อำนาจอ้างอิง อำนาจข่าวสารข้อมูล และอำนาจการเชื่อมโยง

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารใช้อำนาจระดับมากที่สุด คือ อำนาจข่าวสารข้อมูล ระดับมาก คือ อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจการให้รางวัล และอำนาจการเชื่อมโยง ระดับน้อย คือ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจอ้างอิง และอำนาจจากการบังคับ ผู้ช่วยผู้บริหารยอมตามอำนาจระดับมาก คือ อำนาจข่าวสารข้อมูล และอำนาจความเชี่ยวชาญ ระดับน้อย คือ อำนาจการให้รางวัล อำนาจตามกฎหมาย อำนาจการเชื่อมโยง อำนาจอ้างอิง และอำนาจจากการบังคับ ครูอาจารย์ยอมตามอำนาจระดับมาก คือ อำนาจข่าวสารข้อมูล อำนาจตามกฎหมาย และอำนาจความเชี่ยวชาญ ระดับน้อย คือ อำนาจการให้รางวัล อำนาจจากการบังคับ อำนาจการเชื่อมโยง และอำนาจอ้างอิง

เมื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในทุกประเภทของอำนาจ

ภาควิชาบริหารการศึกษา.....
สาขาวิชาบริหารการศึกษา.....
ปีการศึกษา2537.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -
.....

C641786 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD: EXERCISING POWER / PERCEIVED / ADMINISTRATORS / ASSISTANT ADMINISTRATORS / TEACHERS

AREE SUWANAPAL : A STUDY OF EXERCISING POWER OF ADMINISTRATORS AS PERCEIVED BY ADMINISTRATORS, ASSISTANT ADMINISTRATORS, AND TEACHERS IN EXTRA LARGE SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS.

THESIS ADVISOR: ASST. PROF. NATNIPA COOPARAT, Ph.D. 167 pp.

ISBN 974-632-124-2

The purpose of this research was to study and compare exercising power of administrators to compliance power of assistant administrators, and teachers in extra large secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education, Bangkok Metropolis. The study sample consisted of 56 administrators, 224 assistant administrators, and 385 teachers who were answered the questionnaire. The questionnaire form used in this research was constructed into 7 aspects according to Hersey and Blanchard's sources of power, namely: coercive power, legitimate power, expert power, reward power, referent power, information power, and connection power.

The results of the study indicated that administrators exercising information power at the highest level, expert power, reward power and connection power at the high level, legitimate power, referent power and coercive power at the low level. Assistant administrators compliance to information power and expert power at the high level, reward power, legitimate power, connection power, referent power and coercive power at the low level. Teachers compliance to information power, legitimate power and expert power at the high level, reward power, coercive power, connection power and referent power at the low level.

When the perception of administrators, assistant administrators, and teachers were compared regarding the 7 sources of power mentioned above, it was found that there were statistically significant difference at .05 level.

ภาควิชา บริหารการศึกษา.....

สาขาวิชา บริหารการศึกษา.....

ปีการศึกษา 2537.....

ลายมือชื่อนิติ..... *Out. N. S.*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *Dr. M.*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... —

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฐิติภา คุปรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้ความเอาใจใส่ดูแล ช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดียิ่ง จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย ต้นดีเมธ รองศาสตราจารย์ ทวีบุรณ หอมเย็น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ อาจารย์ เพิ่มศักดิ์ นนทภักดิ์ อาจารย์ เสรี ลาขโรจน์ ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสิ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับสถิติ เพื่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณาให้ทุนส่วนหนึ่งในการวิจัย

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ และ คุณแม่ ที่สนับสนุนให้การดำเนินชีวิต เจริญก้าวหน้า และขอขอบคุณ คุณอานนท์ สุวรรณपाल ที่ช่วยเหลือสนับสนุนทั้งด้านกำลังใจและกำลังทรัพย์ เสมอมา

นางอารีย์ สุวรรณपाल

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ม
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
วิธีดำเนินการวิจัย	8
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย	11
บทที่	
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ	12
ความหมายของอำนาจ	14
ความสำคัญของอำนาจ	14
แหล่งที่มาของอำนาจ	15
ประเภทของอำนาจ	16
ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจ อำนาจหน้าที่ และอิทธิพล	33
ผลสะท้อนของอำนาจและอิทธิพล	37
ลักษณะของผู้บริหารที่มีอำนาจ	39
ลักษณะของผู้บริหารที่ไร้อำนาจ	41
ฐานอำนาจและระดับวุฒิภาวะ	45
การพัฒนาแหล่งอำนาจ	49
การใช้อำนาจ	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
3 วิธีดำเนินการวิจัย	62
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	62
สมมติฐานของการวิจัย	62
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	64
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูล	68
การนำเสนอข้อมูล	69
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
สรุปผลการวิจัย	100
การอภิปรายผล	103
ข้อเสนอแนะ	114
รายการอ้างอิง	118
ภาคผนวก	123
ประวัติผู้เขียน	167

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1	แสดงอาการและสาเหตุของภาวะไร้อำนาจของผู้บริหารระดับต่าง ๆ	43
2	แสดงผลที่เกิดขึ้นจากการไร้อำนาจ	53
3	แสดงจำนวนข้อคำถามและ เลขที่ข้อคำถามการไร้อำนาจแต่ละประเภท	64
4	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งและได้รับคืน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ...	67
5	แสดงความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิสูงสุด และประสบการณ์บริหารหรือทำงาน	72
6	แสดงค่าเฉลี่ยรวม ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานรวมและลำดับที่ของการ ไร้อำนาจของผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและ ครูอาจารย์	76
7	แสดงค่าเฉลี่ยรวม ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานรวมของคะแนนการ ไร้อำนาจของผู้บริหาร	78
8	แสดงค่าเฉลี่ยรวม ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานรวมของคะแนนการ ยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหาร	79
9	แสดงค่าเฉลี่ยรวม ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานรวมของคะแนนการ ยอมตามอำนาจของครูอาจารย์	80
10	แสดงค่าเฉลี่ยรวม ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานรวม ลำดับที่และค่าอัตราส่วน F ของคะแนนการไร้อำนาจของผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของ ผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อ เปรียบ เทียบการใช้อำนาจของ ผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ ประเภท อำนาจจากการบังคับ	86
12 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe เกี่ยวกับ การใช้อำนาจของผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและ ครูอาจารย์ ประเภทอำนาจจากการบังคับ	87
13 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อ เปรียบ เทียบการใช้อำนาจของ ผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ ประเภท อำนาจตามกฎหมาย	88
14 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe เกี่ยวกับ การใช้อำนาจของผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและ ครูอาจารย์ ประเภทอำนาจตามกฎหมาย	89
15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อ เปรียบ เทียบการใช้อำนาจของ ผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ ประเภท อำนาจจากความ เชื่อวชาญ	90
16 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe เกี่ยวกับ การใช้อำนาจของผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและ ครูอาจารย์ ประเภทอำนาจความ เชื่อวชาญ	91
17 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อ เปรียบ เทียบการใช้อำนาจของ ผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ ประเภท อำนาจการให้รางวัล	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe เกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ ประเภทอำนาจการให้รางวัล	93
19 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ ประเภทอำนาจจากข้างอิง	94
20 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe เกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ ประเภทอำนาจข้างอิง	95
21 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ ประเภทอำนาจข่าวสารข้อมูล	96
22 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe เกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ ประเภทอำนาจข่าวสารข้อมูล	97
23 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจของผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ ประเภทอำนาจการเชื่อมโยง	98
24 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe เกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารกับการยอมตามอำนาจของผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ ประเภทอำนาจการเชื่อมโยง	99

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่

1	แสดงลักษณะสัมพันธ์กันของประเภทของอ่านาจและการเข้าไปมีส่วน เกี่ยวข้อง	22
2	แสดงความสัมพันธ์ของอ่านาจ อ่านาจหน้าที่ อธิพล และความเป็นผู้นำ ...	35
3	แสดงแหล่งอ่านาจและกระบวนการเกิดอธิพล	37
4	แสดงผลกระทบของฐานอ่านาจในระดับวุฒิภาวะต่าง ๆ กัน	46
5	แสดงฐานอ่านาจที่มีอธิพลต่อพฤติกรรมของคนที่มีระดับวุฒิภาวะต่างกัน	47
6	แสดงการสรุปความสัมพันธ์ระหว่างฐานอ่านาจ ระดับวุฒิภาวะและแบบ ภาวะผู้นำ	50

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่

- 1 แสดงการ เปรียบ เทียบค่าเฉลี่ยรวมของการใช้อ่านาจอของผู้บริหารกับ
ค่าเฉลี่ยรวมของการยอมตามอ่านาจอของผู้ช่วยผู้บริหารและครูอาจารย์ 83

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย